

BROJ 3 - VELJAČA 1980.

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA
SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

**GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Dragutin Feletar (glavni i odgovorni urednik), Miroslav Klem,
Branko Šimek, Marijan Špoljar i Željko Tomičić

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Rukopisi se šalju na adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica, Trg dr. Leandera Brozovića 1. Časopis solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske

GRAFIČKA OPREMA

Dragutin Feletar

NAKLADNIK

Muzej grada Koprivnice

ZA NAKLADNIKA

Franjo Horvatić

TISAK

RO »Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1980.

BROJ 3 — VELJAČA 1980.

KAZALO

1. Dragutin Feletar: Kakva mreža muzeja i zbirki? 1
2. Stjepan Hajduk: Krešimir Filić — borac za istinsku demokratizaciju muzealne djelatnosti 2
3. Tomislav Đurić: Stanje nekih kulturno-povijesnih spomenika u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 8
4. Marijan Špoljar: Problemi valorizacije 17
5. Vladimir Kalšan: Prilog raspravama o agrarnim odnosima u Međimurju u vrijeme obitelji Žrinskih 18
6. Martin Matašin: Zavičajni muzej Virje 22
7. Mato Dominiković: Petar Levar: Muzejska zbirka u Kalinovcu 25
8. Luka Hrvatić: O važnosti muzejske zbirke u Kalinovcu 29
9. Mihajlo Bradić: Kako smo stvorili zavičajni muzej u Čazmi 31
10. Zorko Marković: Bilješke o rekognosciranju arheoloških terena oko Koprivnice i Đurđevca 1979. godine 35
11. Željko Demo: Arheološka istraživanja u Kunovec Bregu kod Koprivnice 39
12. Zoran Homen: Lasinjski naseobinski elementi i novi nalazi iz Beketinca 42
13. Dubravka Balen-Letunić: Istraživanje tumula u Goričanu kod Čakovca 1979. godine 49
14. Zorko Marković: Posjet dr. Nadora Kalicza i problem arheološke suradnje kod nas 51
15. Ivan Mirnik: Skupni nalaz srebrnika XVIII. i IX. stoljeća iz Čakovca 53
16. Marina Šimek: Arheologija varaždinskog kraja — bibliografija 59
17. Ljubica Ramušćak: Najnovija istraživanja lončarskog obrta na području Međimurja 69
18. Libuše Kašpar: Najnovija ispitivanja licitarskog obrta u Varaždinu i bližoj okolini 73
19. Josip Fluksi: Preslice — podravska etnografska specifičnost 82
20. Libuše Kašpar: XVI. savjetovanje i XII. skupština etnoloških društava Jugoslavije 88
21. Branimir Šimek: Fotografski materijal u muzeju 89
22. Dragutin Feletar: Izdanja Podravskog zbornika 92
23. Dragutin Feletar: Skupština Muzejskog društva 93

Hrvatsko arheološko društvo je relativno glomazna ustanova (o Savezu arheoloških društava da ne govorimo) pa je i to prepreka za bolje kontaktirajte i razmjene iskustava. Neki kolege su već ranije predlagali da se oformi u sklopu naše podružnice arheološka sekcija (aktiv). Držim da bi to mnogo pomoglo prevladavanju barem nekih naprijed navedenih slabosti. Naravno, ovo ne vrijedi samo za našu podružnicu, nego i za druge, a za nas je prirodno najinteresantnija slavonska. Tako bismo npr. konačno mogli doći u situaciju da se nađemo jednom ili dva puta godišnje svi na okupu, ne radi razmjene hvalisanja nego iskustava u radu i upoznavanju različitih stručnih problema, pa i mogućega zajedničkog planiranja nekih akcija. Takva sekcija mogla bi otići npr. u posjet sličnoj sekciji slavonske ili dalmatinske podružnice i obrnuto, čime sigurno ne bi ugrozile HAD kao instituciju. U sjeverozapadnoj Hrvatskoj na arheološkim poslovima u širem smislu trenutno radi, koliko mi je poznato, osam ljudi (arheolozi i preparatori), a u Slavoniji petnaestak ljudi. Nema organizacijskih i tehničkih razloga da tako malen broj ljudi ne kontaktira međusobno i ne zna za radove koji se odvijaju u susjednim muzejima. Želim da ovaj prilog bude poticaj za dalje razgovore i rad na tome. Jer, ako možemo kontaktirati s arheolozima iz inozemstva (a dokazali smo da možemo), valjda smo sposobni kontaktirati i međusobno.

Ivan MIRNIK, Muzej Međimurja Čakovec

SKUPNI NALAZ SREBRNIKA 18. I 19. STOLJEĆA IZ ČAKOVCA

Početkom kolovoza godine 1934. došlo je do otkrića jedinoga za sada registriranog zakopanog blaga na području Čakovca. O tom nalazu pisale su i lokalne novine (dana 9. VIII 1934.) i izvjestile javnost da je ispod temelja nekadašnje franjevačke kuće, tada vlasništvo urara Augusta Schmalza, radnik Dragutin (novine kažu Ignac) Novak pronašao dvije željezne škrinje pune srebrnog novca. Stara kuća nalazila se na Zvernjaku i trebala je ustupiti mjesto lijepoj novogradnji.

Nalaznik je u kutijama pronašao 256 komada srebrnika i veći dio predao čakovečkoj općini — 16 komada porazdijelio prijateljima. Na traženje nekadašnjeg Arheološko-historičkog narodnog muzeja u Zagrebu (arhiv, spisi br. 502, 503, 518 i 522/1934) Trgovišna općina čakovečka u Čakovcu (spisi br. 7079 od 6. i 23. VIII 1934.) poslala je u Zagreb 219 primjeraka novca — 20 komada zadržala je za gradski muzej u Čakovcu koji je upravo bio pred otvaranjem — zajedno s dvije željezne kutije. Muzej je poštenom nalazniku ponudio za sav novac svotu od 800 dinara, koja je i isplaćena.

Pregledom je ustanovljeno da se radi isključivo o tzv. cvancikama, srebrnicima od 20 krajcara, vrlo popularnoj nominali 18. i 19. stoljeća, koje je još kovao car Franjo Josip I (1848—1916) početkom svoje duge vladavine. Novac je tek nedavno očišćen redukcijom metodom i inventiran u inventarsku knjigu srednjevjekovnog i novijeg novca numizmatičke zbirke (inv. br. 36. 081-36. 019) u rubrike koje su za te primjerke rezervirane još godine 1934. Od dvaju željeznih kaseti

danas je sačuvana tek jedna i to u vrlo korodiranom stanju, premda je prigodom ulaska u muzej konzervirana lakom. Oblik im je bio cilindričan, promjera cca. 14, a visine cca. 8 cm, i u staro vrijeme služile su za zakapanje i sakrivanje novca i drugih vrijednih predmeta.

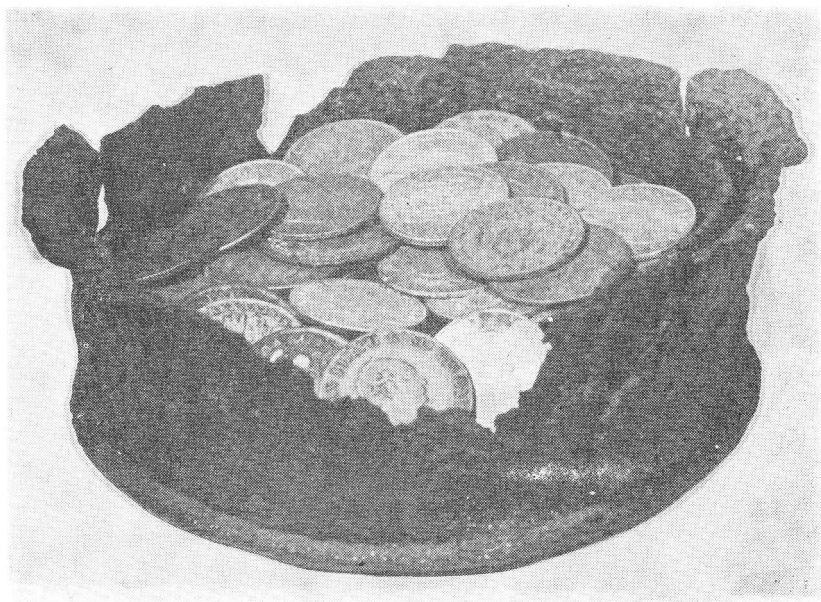
Premda se u našem slučaju radi o blagu novijeg datuma, sadržaj ostave vrlo je zanimljiv. Do sada objavljen je tek sumarni opis godine 1936. (Josip Klemenc. *Nalazi novaca u Jugoslaviji 1910—1936. Numismatika* 2—4/1934-1936, br. 34, str. 131). Novac ne samo da je jedinstven po vrsti nominale, već pokazuje sve jače ujednačavanje valute na području habsburške carevine: Austrija je zastupljena s 44,74% (zajedno sa Salzburgom i Tirolom), Ugarska (skupa s Erdeljom) s 43,37%, Češka s 6,80%, Italija s 1,82% i razne njemačke države s 3,19%. U prethodnim, tj. 16. i 17. stoljećima postoci zapadnog novca u ostavama na području Hrvatske mnogo su viši. Od kovnica zastupane su austrijska (Beč), tirolska (Hall), salzburška, ugarske (Körömcöz Banyá-Kremitz i Nagy Banyá), erdeljska (Karlsburg), lombardo-venetanske (Venecija i Milano), te nekoliko njemačkih.

Od vladara zastupljeni su slijedeći:

Marija Terezija (1740—1780)	18 komada
Franjo I(1745—1765)	4 — „ — (posthumnih)
Josip II(1765—1790)	22 — „ —
Leopold II (1790—1792)	2 — „ —
Franjo II(I) (1792—1835)	151 — „ —
Ferdinand I (1835—1848)	14 — „ —
Salzburg (kao izborna kneževina):	
Ferdinand (1803—185)	1 — „ —
Bavarska:	
Max III Joseph (1745—1777)	1 — „ —
Maximilian Joseph (1799—1825)	1 — „ —
Brandenburg-Ansbach:	
Aleksandar (1757—1791)	2 — „ —
Brandenburg-Bayreuth:	
Friedrich Christian (1763—1769)	1 — „ —
Worms: Johann Philipp (1763—1773)	1 — „ —
Württemberg: Friedrich I (1806—1816)	1 — „ —
Sveukupno:	219 — „ —

Velika većina cvancika vrlo je dobro sačuvana, a to najviše vrijedi za novije primjerke, no ima i dosta starijih komada koji ne pokazuju tragove intenzivnijeg optičaja. Najizlizaniji su njemački primjerci. Na velikom broju cvancika mogu se opaziti ogrebotine na naličju, katkada i na licu, koje su tragovi provjeravanja da li je novac srebren ili falsifikat. Među svih 219 komada Arheološkog muzeja u Zagrebu samo dva primjerka su probušena. Izuzevši neke rjeđe i ljepše primjerke, ovaj nahodaj ne predstavlja neku veću numizmatičku vrijednost, za razliku od njegove važnosti za ekonomsku povijest naših krajeva.

Najstariji primjerak ostave pripada carici Mariji Tereziji i iskovan je godine 1754, a posljednja je cvancika Ferdinanda I iz godine 1848 — prema tome je vremenski raspon nalaza 94 godine, znatno kraći nego u novčanim blagama prethodnih stoljeća. Kao vrijeme sakrivanja čakovečkog blaga možemo sa sigurnošću uzeti revolucionarnu godinu 1848.

KATALOG

Marija Terezija (1740—1780)

			Austrija (Beč)
1.	20 kr.	1754	
2.	"	1763	
3.	"	1764	
4. — 7.	"	1765	
8.	"	1767	I. C. — S. K. (J. A. Cronberg — S. A. Klemmer)
9.	"	1772	"
10. — 11.	"	1774	I. C. — F. A. (J. A. Cronberg — Franc Ayckerau)
			Tirol (Hall)
12.	20 kr.	1780	V. C. — S. (J. H. v. Clotz — J. J. Stocker)
			Češka (Prag)
13. — 14.	20 kr.	1765	
15.	"	1771	E. v. S. — A. S. (P. Erdmann v. Schwingerschuh — A. Steher)
16.	"	1776	"
			Ugarska (Nagy Banya)
17.	20 kr.	1769	I. B. — F. L. (J. Brunner — F. A. Lechner)

18. 20. kr. 1780 ^{Erdelj (Karlsburg)} H. — S. (J. Hammerschmidt — G. Schickmayer)

Franjo I (1745—1765)

19. 20 kr. 1765 (1766!) ^{Tirol (HaII)} A/H-A
20. 20 kr. 1765 (1772!) ^{Ugarska (Körömöcz Banya)} BG/E. V. M. — D. (E. v. Münzburg — v. Damiani)
21. 20 kr. 1765 (1774!) ^{Ugarska (Körömöcz Banya)} BI/S. K. — P. D. (Sigismund A. Klemmer P. J. v. Damiani)
22. 20 kr. 1765 (1780!) ^{Ugarska (Körömöcz Banya)} BP/S. K. — P. D.

Josip II (1765—1780)

23. 20 kr. 1783 ^{Austrija (Beč)} A
24. — 25. 20 kr. 1786 A
26. 20 kr. 1787 A
27. 20 kr. 1774 ^{Tirol (Hall)} F/A. — S. (L. Aschenpacher — J. J. Stocker)
28. „ 1785 F
29. — 30. „ 1789 F
31. 20 kr. 1772 ^{Češka (Prag)} C/ E. v. S. — AS. (P. Erdmann v. Schwingerschuh — A. Steher)
32. 20 kr. 1774 ^{Ugarska (Körömöcz Banya)} B/S, K, — P. D, (Sigismund A. Klemmer — P. J. v. Damiani)
33. „ 1980 B/SK, — P. D.
34. — 39. „ 1787 B
40. „ 1788 B
41. „ 1788 K
42. 20 kr. 1780 ^{Ugarska (Nagy Banya)} G/I. B. — I. V. (J. Brunner — J. Vischer)
43. 20 kr. 1785 ^{Erdelj (Karlsburg)} E
44. „ 1787 E

Leopold II (1790—1792)

45. 20 kr. 1791 ^{Ugarska (Körömöcz Banya)} B
46. 20 kr. 1791 ^{Ugarska (Nagy Banya)} G

Franjo II (I) (1792—1835)

Austrija (Beč)

47.	20 kr.	1792 A
48. — 51.	„	1803 A
52.	„	1804 A
53. — 62.	„	1806 A
63. — 67.	„	1808 A
68. — 70.	„	1809 A
71. — 75.	„	1810 A
76. — 78.	„	1811 A
79. — 80.	„	1812 A
81.	„	1813 A
82. — 84.	„	1814 A
85. — 86.	„	1815 A
87.	20 kr.	1817 A
88. — 90.	„	1818 A
91.	„	1819 A
92. — 93.	„	1825 A
94. — 97.	„	1826 A
98.	„	1827 A
99.	„	1828 A
100. — 101.	„	1829 A
102. — 103.	„	1830 A
104. — 110.	„	1831 A
111. — 115.	„	1832 A

Austrija (Salzburg)

116.	20 kr.	1807 D
117.	„	1809 D
20 špalta muzejski vjesnik		

Češka (Prag)

118.	20 kr.	1793 C
119.	„	1802 C
120. — 121.	„	1803 C
122. — 123.	„	1808 C
124.	„	1809 C
125. — 126.	„	1830 C

Ugarska (Körömöcz Banya)

127.	20 kr.	1793 B
128. — 130.	„	1794 B
131.	„	1795 B
132.	„	1796 B
133. — 135.	„	1802 B
136. — 137.	„	1803 B
138. — 144.	„	1804 B
145. — 148.	„	1805 B
149. — 153.	„	1806 B
154.	„	1808 B
155. — 160.	„	1809 B
161. — 162.	„	1813 B

163.	„	1814 B
164. — 165.	„	1818 B
166. — 167.	„	1827 B
168. — 170.	„	1828 B
171. — 172.	„	1829 B
173. — 176.	20 kr.	1830 B
177.	20 kr.	1835 B

U g a r s k a (Nagy Banyá)

178.	20 kr.	1796 G
179. — 180.	„	1803 G
181.	„	1804 G
182.	„	1805 G
183.	„	1806 G
184.	„	1809 G

E r d e l j (Karlsburg)

185.	20 kr.	1804 E
186.	„	180 E
187.	„	1808 E
188. — 189.	„	1809 E
190.	„	1822 E
191. — 192.	„	1824 E
193.	„	1826 E
194.	„	1827 E
195. — 196.	„	1828 E

Lombardija i Venecija (Venecija)

197.	20 kr.	1831 V
------	--------	--------

Ferdinand I (1835—1848)

A u s t r i j a (Beč)

198.	20 kr.	1838 A
199. — 200.	„	1842 A
201.	„	1845 A
202.	„	1848 A

Č e š k a (Prag)

203.	20 kr.	1843 C
------	--------	--------

U g a r s k a (Körömöcz Banyá)

204.	20 kr.	1837 B (ugarskih)
205.	„	1838 B (austrijskih)
206.	„	1843 B
207. — 208.	„	1844 B

Lombardija i Venecija (Milano)

209. — 210.	20 kr.	1843 M
211.	„	1845 M

S a l z b u r g (izborna kneževina)

Ferdinand (1803—1805)

212. 20 kr. 1805 M (F. X. Matzenkopf)

B a v a r s k a

Max (III) Joseph (1745—1777)

213. 20 kr. 1764

Maximilian Joseph (1799—1825)

214. 20 kr. 1809

B r a n d e n b u r g — A n s b a c h

Aleksandar (1757—1791)

215. — 216. 20 kr. 1764 S

B r a n d e n b u r g — B a y r e u t h

Friedrich Christian (1763—1769)

217. 20 kr. 1764

W o r m s

Johann Philipp v. Watersdorf (1763—1773)

218. 20 kr. 1765 EG/G-M

W ü r t e m b e r g

Friedrich I (1806—1816)

219. 20 kr. 1810 .L. W.
14 špalta — muzejskivjesnik

MARINA ŠIMEK, Gradski muzej Varaždin

ARHEOLOGIJA VARAŽDINSKOG KRAJA

BIBLIOGRAFIJA

Ova bibliografija nastala je kao pokušaj da se na jednom mjestu sakupi sva važnija stručna literatura koja na bilo koji način obrađuje arheologiju varaždinskog kraja, dakle arheologiju onog geografskog područja koje svojim radom pokriva Gradski muzej Varaždin.

Sakupljeni su stručni članci, radnje i publikacije u kojima su obrađeni ili se spominju arheološki lokaliteti spomenutog područja, arheološki nalazi ovog kraja, te oni napisi, autori kojih su svojim radom vezani uz djelatnost Arheološkog odjela varaždinskog muzeja.

Bibliografija obuhvaća važnije radove objavljene do kraja 1978. godine, osim novinskih članaka koji će biti zasebno sakupljeni i obrađeni.